

พระมหากษัตริย์ไทย

ปฐมมหากษัตริย์
แห่งอาณาจักรสุโขทัย

วัดพระบรมธาตุ พระอารามหลวง จัดพิมพ์เนื่องในโอกาส
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดพระบรมราชานุสาวรีย์พระมหากษัตริย์ไทย
ณ วัดพระบรมธาตุ พระอารามหลวง ต.นครชุม อ.เมือง จ.กำแพงเพชร
วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ เดือนกุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๑

ธีระวัฒน์ แสนคำ

อุปถัมภ์การจัดพิมพ์โดย คุณครูเพ็ญรำเพย ขวัญวงศ์

959.324
ธ647พ
2561

สารบัญ

คำนิยมของผู้ว่าราชการจังหวัดกำแพงเพชร	ก
คำนิยมของอดีตผู้ว่าราชการจังหวัดกำแพงเพชร	ค
คำอนุโมทนาของพระราชวชิรเมธี	ง
คำนำผู้เขียน	ช
บทนำ	๑
พระนามแห่งองค์ปฐมมหารธรรมราชา	๔
ศักดิ์และสิทธิ์ในสันตติวงศ์แห่งราชวงศ์พระร่วง	๑๒
พระยาหล่อไทย ลูกพระยาเลอไทย หลานปู่พระยารามราช	๑๒
พระมหารธรรมราชาลิไทยได้ครองเมืองศรีสัชนาลัย	๑๔
พระมหารธรรมราชาลิไทยแต่ง “ไตรภูมิิกถา” ที่เมืองศรีสัชนาลัย	๑๖
เสวยราชย์ในเมืองสุโขทัย	๒๑
พระมหารธรรมราชาลิไทยนำกำลังเมืองศรีสัชนาลัยยึดเมืองสุโขทัย	๒๑
ความขัดแย้งภายในราชสำนักกรุงสุโขทัย	๒๓
เสวยราชย์เป็น “ศรีสุริยพงศ์รามมหารธรรมราชาธิราช”	๒๖
การสถาปนาพระศรีรัตนมหาธาตุ ณ เมืองนครชุม	๒๘
การสถาปนาพระบรมธาตุนครชุม	๒๙
รูปทรงสถาปัตยกรรมองค์พระบรมธาตุนครชุม :	
ข้อสันนิษฐานเมื่อครั้งแรกสร้าง	๓๓
การค้นพบพระบรมสารีริกธาตุและการก่อพระเจดีย์องค์ใหม่	
สวมทับองค์พระบรมธาตุนครชุมองค์เดิม	๓๘

การสร้างและขยายพระราชอำนาจ	๔๔
พระพุทธศาสนา : เครื่องมือในการสร้างอำนาจ	
ของพระมหากษัตริย์ไทย	๔๖
การทำสงครามขยายพระราชอำนาจ	๔๙
ทรงสร้างพระพุทธบาทเพื่อกุศลทางศาสนาและสื่อทางการเมือง	๕๓
ทรงผนวชในบวรพระพุทธศาสนา	๖๑
พระมหากษัตริย์ไทยนิมนต์พระสังฆราชจากเมืองนครพนม	
มาเผยแผ่พระพุทธศาสนาในกรุงสุโขทัย	๖๒
พระมหากษัตริย์ไทยทรงผนวชและพำนัก ณ วัดป่ามะม่วง	๖๖
พระราชศรัทธาหรือบวชการเมือง : ข้อสังเกตเกี่ยวกับ	
การออกผนวชของพระมหากษัตริย์ไทย	๗๐
เสด็จประทับ ณ เมืองสองแคว	๗๔
การขยายอำนาจขึ้นมาทางเหนือของสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑	๗๕
สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ ยึดเมืองสองแคว	๗๗
“พระมหาเทวี” พระขนิษฐาของพระมหากษัตริย์ไทย	
ผู้ครองเมืองสุโขทัยแทนพระเชษฐา	๘๐
พระมหากษัตริย์ไทยกับกลุ่มอำนาจเก่าในเมืองสองแคว	๘๔
อัศราสนูปถัมภก	๘๘
พระมหากษัตริย์ไทย : แบบอย่างของพุทธมามกะ	๘๘
พระมหากษัตริย์ไทยกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	
ไปยังเมืองเชียงใหม่	๙๓
การเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปยังดินแดนใกล้เคียง	
ในรัชสมัยพระมหากษัตริย์ไทย	๙๘
หอเทวาลัยมหาเกษตรในป่ามะม่วง :	
พระมหากษัตริย์ ผู้สร้างเทวสถานในศาสนาฮินดู	๑๐๑
พระปรีชาสามารถในศิลปศาสตร์ทั้งปวง	๑๐๕

ศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมในรัชสมัยพระมหาธรรมราชาลิไทย	๑๐๙
ทรงดอกบัวตูม : พระเจดีย์ทรงเอกลักษณ์ของอาณาจักรสุโขทัย	
ที่ริเริ่มในรัชกาลพระมหาธรรมราชาลิไทย	๑๐๙
พระมหาธรรมราชาลิไทยทรงสร้างและปฏิสังขรณ์	
พระมหาธาตุเจดีย์ตามเมืองบริวารต่างๆ ของสุโขทัย	๑๑๓
ความงามและความเปลี่ยนแปลงของพระพุทธรูปศิลปะสุโขทัย	
ในรัชสมัยพระมหาธรรมราชาลิไทย	๑๑๙
เสด็จสวรรคตและการประดิษฐานพระบรมอัฐิ	๑๒๔
พระมหาธรรมราชาลิไทยสวรรคต	๑๒๕
การประดิษฐานพระบรมอัฐิพระมหาธรรมราชาลิไทย	๑๒๗
บทส่งท้าย	๑๓๒
บรรณานุกรม	๑๓๕
ภาคผนวก	
ประมวลภาพการจัดสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์	
พระมหาธรรมราชาที่ ๑ (พญาลิไทย)	๑๔๔
ประมวลภาพการอัญเชิญพระบรมรูป	
พระมหาธรรมราชาที่ ๑ (พญาลิไทย)	๑๔๖
ประวัติผู้เขียน	๑๕๐